

Sygn. akt III AUa 1341/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 września 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Antonina Grymel (spr.)
Sędziowie	SSA Gabriela Pietrzyk - Cyrbus SSA Lena Jachimowska
Protokolant	Dawid Krasowski

po rozpoznaniu w dniu 10 września 2019 r. w Katowicach
sprawy z odwołania R. O. (R. O.)
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.
o prawo do emerytury górniczej
na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.
od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach
z dnia 16 maja 2019 r. sygn. akt VIII U 543/19

oddala apelację.

/-/SSA G.Pietrzyk-Cyrbus /-/SSA A.Grymel /-/SSA L.Jachimowska

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 1341/19

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 4 lutego 2019r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił R. O. prawa do emerytury górniczej wskazując, iż na dzień 11 stycznia 2019r. udowodnił okres pracy górniczej wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pod ziemią wynoszący jedynie 23 lata, 9 miesięcy i 6 dni, zamiast wymaganych 25 lat takiej pracy.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczony domagał się jej zmiany

i przyznania prawa do emerytury, albowiem po zaliczeniu do pracy górniczej okresu służby wojskowej od 5 listopada 1997r. do 28 stycznia 1999r., spełnia wszystkie przesłanki niezbędne do uzyskania prawa do emerytury górniczej.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania podkreślając, iż przepisy nie przewidują uwzględnienia do pracy górniczej służby wojskowej.

Sąd Okręgowy w Gliwicach wyrokiem z dnia 16 maja 2019r. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury górniczej, poczynając od dnia 31 stycznia 2019r.

Z ustaleń Sądu Okręgowego wynika, iż R. O. jest zatrudniony w kopalni węgla kamiennego na stanowisku górniczym pod ziemią, poczynając od 23 września 1993r. W okresie zatrudnienia został powołany do odbycia czynnej służby wojskowej, którą pełnił od 5 listopada 1997r. do 28 stycznia 1999r. (rok, 2 miesiące, 24 dni). Po zakończeniu służby wojskowej powrócił do pracy na stanowisku górniczym pod ziemią dnia 25 lutego 1999r.

Dnia 30 stycznia 2019r. ubezpieczony złożył wniosek w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. o przyznanie prawa do emerytury górniczej bez względu na wiek oraz o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym na dochody budżetu państwa, w rozpoznaniu którego wydano zaskarżoną decyzję.

W oparciu o powyższe ustalenia Sąd I instancji uznał, iż odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd wskazał, iż istota sporu sprowadza się do ustalenie, czy okres odbytej czynnej służby wojskowej należy uwzględnić w stażu pracy górniczej, o którym stanowi art. 50e ustawy emerytalnej, w związku z czym ubezpieczony na dzień 11 stycznia 2019r. legitymowałby się 25-letnim okresem pracy górniczej pod ziemią wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

W ocenie Sądu Okręgowego, kwalifikację służby wojskowej dla celów emerytalnych należy analizować przez pryzmat ustawy z dnia 21 listopada 1967r.

o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. nr 44, poz. 220 ze zm.) - zwaną dalej ustawą - w brzmieniu obowiązującym w dacie podjęcia zatrudnienia przez ubezpieczonego po zakończeniu służby wojskowej, stanowiącej *lex specialis* w stosunku do ustawy emerytalnej.

Zgodnie z art. 120 ust. 1 powyższej ustawy (w brzmieniu obowiązującym w okresie pełnienia czynnej służby wojskowej przez ubezpieczonego) pracownikowi, który w ciągu trzydziestu dni od dnia zwolnienia z czynnej służby wojskowej podjął pracę w zakładzie pracy, w którym był zatrudniony w dniu powołania do tej służby, czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia w tym zakładzie w zakresie wszystkich uprawnień wynikających ze stosunku pracy.

Sąd zaznaczył, iż cytowany przepis art. 120 ust. 1 ustawy wskazuje, iż okres służby wojskowej traktuje się tak samo jak wykonywanie w tym czasie pracy przez pracownika (wykładnia językowa). Jeżeli pracownik wrócił do zakładu pracy, jego zatrudnienie przed służbą wojskową, okres służby wojskowej i okres pracy po służbie wojskowej traktuje się tak, jakby to był nieprzerwany okres zatrudnienia w tym samym zakładzie pracy (wyrok Sądu Najwyższego 30 stycznia 2018r., I UK 513/16).

W związku z powyższym, zdaniem Sądu I instancji, należy przyjąć, że okres odbytej czynnej służby wojskowej przez ubezpieczonego zatrudnionego na stanowisku górniczym pod ziemią, który po zakończeniu tej służby powrócił do tego zatrudnienia, traktuje się tak samo jak wykonywanie takiej pracy, a skoro okres ten podlega zaliczeniu do okresu zatrudnienia w zakresie wszystkich uprawnień uzależnionych od stażu pracy górniczej pod ziemią, uwzględnia się go także do stażu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury górniczej bez względu na wiek.

Sąd podkreślił przy tym, iż uwadze nie może umknąć stanowisko Sądu Najwyższego, zgodnie z którym Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej ustanawia zakaz takich regulacji ustawowych lub dokonywania takiej wykładni przepisów prawa powszechnie obowiązującego, które dopuszczałyby jakiegokolwiek pokrzywdzenie obywatela z powodu

wykonywania publicznego obowiązku obrony Ojczyzny - wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 sierpnia 2016r., I UK 283/15.

Sąd Okręgowy przypomniał również, iż zgodnie z art. 50e ust. 1 ustawy emerytalnej prawo do górniczej emerytury, bez względu na wiek i zajmowane stanowisko, przysługuje pracownikom, którzy pracę górniczą wykonywali pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przez okres wynoszący co najmniej 25 lat, [...]. Natomiast ust. 3 tego samego przepisu stanowi, że prawo do emerytury, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem, że pracownik nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego albo złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Skoro ubezpieczony legitymuje się 25-letnim stażem pracy górniczej wykonywanej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (z uwzględnieniem okresu czynnej służby wojskowej) oraz dnia 30 stycznia 2019r. złożył wniosek

o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym na dochody budżetu państwa, przysługuje mu prawo do emerytury górniczej na podstawie art. 50e ustawy emerytalnej, poczynając od dnia 31 stycznia 2019r. - art. 100 ust. 1 ustawy emerytalnej), co mając na uwadze oraz w oparciu

o art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. Sąd I instancji zmienił zaskarżoną decyzję.

Apelację od przedstawionego orzeczenia wywiódł organ rentowy, zaskarżając wyrok w całości.

Powołując się na zarzut:

- naruszenia przepisów prawa materialnego w postaci art. 50e ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2018r., poz. 1270 ze zm.) przez uznanie, że R. O. posiada wymagany staż pracy górniczej oraz że nabył prawo do emerytury górniczej bez względu na wiek i zajmowane stanowisko poczynając od dnia 31 stycznia 2019r.;
- naruszenia przepisów prawa materialnego w postaci art. 50c ust. 1 w związku z art. 50e ust. 1 powołanej ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przez zaliczenie R. O. okresu zasadniczej służby wojskowej do pracy górniczej wykonywanej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy,

skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

W uzasadnieniu podniósł, iż Sąd Okręgowy zaliczył odwołującemu do pracy górniczej okres zasadniczej służby wojskowej - posiłkując się art. 120 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 21 listopada 1967r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej - stwierdzając, że ubezpieczony zgłosił się do macierzystego zakładu pracy w celu podjęcia zatrudnienia w ciągu 30 dni od dnia zwolnienia z zasadniczej służby wojskowej (28 stycznia 1999r. zakończenie służby, 25 lutego 1999r. powrót do pracy).

Organ rentowy podkreślił, iż stoi na stanowisku, że art. 50c ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2018r., poz. 1270 ze zm.) enumeratywnie wymienia okresy, które mogą zostać uznane za okresy pracy górniczej oraz te, które mogą zostać uznane za okresy pracy równorzędnej z pracą górniczą - okres zasadniczej służby wojskowej nie został tam ujęty.

Stwierdził jednocześnie, iż zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 2011r. (I UK 331/10), przepisy normujące nabywanie prawa do emerytury górniczej muszą być wykładane ściśle, zgodnie natomiast z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2012r. (I UK 276/11), przepisy regulujące system zabezpieczenia społecznego ze względu na swoją istotę i konstrukcję podlegają wykładni ścisłej. Nie powinno się stosować do nich wykładni celowościowej, funkcjonalnej lub aksjologicznej w opozycji do wykładni językowej, jeżeli ta ostatnia prowadzi do jednoznacznych rezultatów interpretacyjnych, a zatem nie można ich poddawać ani wykładni rozszerzającej, ani zwązającej, modyfikującej wyczerpująco

i kazuistycznie określone przez ustawodawcę uprawnienia do świadczeń.

Apelujący uznał nadto, iż - parafrazując tezę wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 10 marca 2015r. (III AUa 524/14) - zawarcie przez ustawodawcę w zamkniętym katalogu okresów uważanych za pracę górniczą oraz okresów uważanych za pracę równorzędną z pracą górniczą, wyłącza możliwość jego rozszerzenia w procesie stosowania prawa. Możliwość odstępstwa od zasady powszechnej - zwłaszcza ze względu na przesłankę szczególnego charakteru zatrudnienia - pozostaje atrybutem władzy ustawodawczej, a nie sądowniczej.

Nadmienił także, iż wskazane przez Sąd Okręgowy, w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, orzecznictwo Sądu Najwyższego dotyczy odmiennych stanów faktycznych.

Wskazał również, że nawet w okresie, gdy okres pełnienia zasadniczej służby wojskowej był okresem zaliczalnym do pracy górniczej, obowiązujący wówczas art. 48 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie przewidywał uwzględnienia okresu zasadniczej służby wojskowej w okresie 25 lat pracy górniczej wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pod ziemią, który warunkował przyznanie emerytury górniczej bez względu na wiek i zajmowane stanowisko. Zasadniczą służbę wojskową można było ówczas doliczyć do stażu pracy górniczej jedynie przy ustalaniu prawa do emerytury górniczej z obniżonego wieku 50 lub 55 lat życia.

O tym, że ustawodawca świadomie wyłączył możliwość zaliczania okresu zasadniczej służby wojskowej do pracy górniczej warunkującej przyznanie emerytury górniczej bez względu na wiek i zajmowane stanowisko świadczy - zdaniem skarżącego - fakt, iż jedynie temporalnie ustawodawca dopuszczał możliwość takiego zaliczenia okresu zasadniczej służby wojskowej - jak chociażby ustawą

z dnia 28 listopada 2003r. o restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego w latach 2003 - 2006 (Dz. U. nr 210, poz. 2037 ze zm.), zgodnie z art. 50 ust. 1 której na podstawie wniosków złożonych do dnia 31 marca 2004r., do okresów pracy górniczej wykonywanej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, o której mowa

w art. 48 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zalicza się okresy czynnej służby wojskowej, poprzedzonej pracą górniczą wykonywaną pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, pod warunkiem podjęcia takiej pracy w ciągu 30 dni od dnia zakończenia tej służby oraz okresy niezdolności do pracy z powodu choroby lub odosobnienia w związku z chorobą zakaźną, za które wypłacone zostało wynagrodzenie lub zasiłek chorobowy.

Ubezpieczony wniósł o oddalenie apelacji jako bezzasadnej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego nie zasłużyła na uwzględnienie.

Spór w rozpatrywanym przypadku dotyczył uprawnień R. O. do emerytury górniczej bez względu na wiek, sprowadzając się do oceny, czy do okresu pracy górniczej wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pod ziemią, zaliczeniu podlega okres służby wojskowej pełnionej od 5 listopada 1997r. do 28 stycznia 1999r.

Przypomnieć należy, iż stosownie do treści art. 50e ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2018r., poz. 1270 ze zm.), prawo do górniczej emerytury, bez względu na wiek i zajmowane stanowisko, przysługuje pracownikom, którzy pracę górniczą wykonywali pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przez okres wynoszący co najmniej 25 lat, z uwzględnieniem ust. 2, po myśli natomiast ust. 3 tego samego przepisu, prawo do emerytury, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem, że pracownik nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego albo złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Odmawiając ubezpieczonemu prawa do przedmiotowego świadczenia organ rentowy uznał, iż na dzień 11 stycznia 2019r. legitymuje się on okresem pracy górniczej wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pod ziemią wynoszącym 23 lata, 9 miesięcy i 6 dni.

Faktem jest także, iż wraz z wnioskiem o emeryturę górniczą z dnia 30 stycznia 2019r. R. O. wniósł również o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym na dochody budżetu państwa.

Tym samym, jak trafnie przyjął Sąd I instancji, spornym pozostawało jedynie legitymowanie się przez niego wymaganym okresem pracy wykonywanej stale

i w pełnym wymiarze czasu pracy pod ziemią, równie prawidłowo uznając, iż do przedmiotowego okresu zaliczeniu podlega również okres zasadniczej służby wojskowej odbytej od 5 listopada 1997r. do 28 stycznia 1999r., po zakończeniu

której ubezpieczony powrócił do pracy na stanowisku ślusarza pod ziemią

u dotychczasowego pracodawcy, tj. Kopalni Węgla Kamiennego (...)

w G. w dniu 25 lutego 1999r.

Jak przewidywał tymczasem w ówczesnym brzmieniu art. 120 ust. 1 ustawy

z dnia 21 listopada 1967r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jednolity: Dz. U. z 2019r., poz. 1541 ze zm.), pracownikowi, który

w ciągu trzydziestu dni od dnia zwolnienia z czynnej służby wojskowej podjął pracę

w zakładzie pracy, w którym był zatrudniony w dniu powołania do tej służby, czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia w tym zakładzie

w zakresie wszystkich uprawnień wynikających ze stosunku pracy.

Na gruncie powyższego przepisu utrwalili się natomiast w orzecznictwie Sądu Najwyższego poglądy, zgodnie z którym okres odbywania zasadniczej służby wojskowej, do odbycia której ubezpieczony został powołany w trakcie wykonywania pracy górniczej, zalicza się do stażu pracy górniczej w rozumieniu art. 50c ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, czyli wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pod ziemią (por. wyrok Sądu Najwyższego m.in. z dnia 21 stycznia 2014r., I UK 96/13, LEX nr 1498597, z dnia 3 sierpnia 2016r., I UK 238/15, LEX nr 2148664, 11 sierpnia 2016r., II UK 319/15, LEX nr 2113368, z dnia 25 stycznia 2017r., II UK 628/15, LEX nr 2242369 i z dnia 30 stycznia 2018r., I UK 513/16 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 października 2013r., II UZP 6/13, OSNP 2014, nr 3, poz. 42 i z dnia 14 lipca 2016r., III UZP 9/16, OSNP 2017, nr 2, poz. 20).

Sąd Najwyższy zwraca przy tym uwagę, iż do powyższej konkluzji skłania wykładnia językowa powołanego art. 120 ust. 1 (poprzednio art. 108 ust. 1, art. 125 ust. 1) wspomnianej ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej jako *lex specialis*, wzmocniona dodatkowo wykładnią systemową oraz funkcjonalną - art. 85 ust. 1 oraz art. 2 i art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, z których wynika zakaz ustanawiania takich regulacji ustawowych lub dokonywania takiej wykładni przepisów prawa powszechnie obowiązującego, które dopuszczałyby jakiegokolwiek pokrzywdzenie obywatela z powodu wykonywania publicznego obowiązku obrony Ojczyzny (por. uzasadnienie cytowanego wyżej, jak też powołanego przez Sąd I instancji wyroku Sądu Najwyższego z dnia 3 sierpnia 2016r., I UK 238/15).

Akceptując w pełni powyższe poglądy, a w konsekwencji także podzielając oparte na nich stanowisko Sądu Okręgowego, Sąd Apelacyjny uznając, iż po uwzględnieniu spornego okresu służby wojskowej od 5 listopada 1997r. do 28 stycznia 1999r. R. O. legitymuje się wymaganym okresem pracy górniczej wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pod ziemią, co - biorąc dodatkowo pod uwagę, iż w dniu 30 stycznia 2019r. wystąpił o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym na dochody budżetu państwa - istotnie oznacza, iż od dnia 31 stycznia 2019r. spełnia przewidziane w art. 50e przywołanej ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przesłanki do nabycia objętej sporem emerytury, na mocy art. 385 k.p.c. oddalił apelację organu rentowego, jako bezzasadną.

/-/SSA G.Pietrzyk-Cyrbus /-/SSA A.Grymel /-/SSA L.Jachimowska

Sędzia Przewodniczący Sędzia